

навколишнього середовища і власного здоров'я. Це перш за все гуманістична позиція, яка визнає людину суб'єктом культури, її головною діючою особою [5].

Отже, застосування культурологічного підходу до формування професійно-педагогічної культури студентів вищого педагогічного навчального закладу дозволяє розглядати її на загальнокультурному фоні, вивчати її властивості у руслі інтеграції педагогіки і культури.

Список використаних джерел

1. Абросимова З. Ф. Педагогическая культура учителя. Наука и образование Зауралья. 1998. № 2(3).
2. Беляева Л. А. Философия воспитания как основа педагогической деятельности. Екатеринбург, 1993.
3. Бондаревская Е. В. Педагогическая культура как общественная и личностная ценность. Педагогика. 1999. № 3.
4. Винничук Р. В. Аксіологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі [Текст] Молодий вчений. 2018. №2.
5. Гомонюк О. М. Основні підходи до визначення поняття "педагогічна культура Зб. наук. пр. / Хмельниц. ін-т соц. технологій Ун-ту "Україна". Хмельницький, 2012. № 5. С. 53-58.
6. Рижанова А. О. Развитие социальной педагогики в социокультурном контексте : дис. доктора пед. наук : 13.00.05 / Рижанова Алла Олександрівна. Харків, 2004. 442 с.

НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ РОЗУМІННЮ ОСОБЛИВОСТЕЙ БЕЗПЕЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЖИТТЄВОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Калюжний В.В.

аспірант кафедри теорії і
методики технологічної освіти

Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

Сучасна освіта переживає суттєві зміни, які посилюють значення формування компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності учнівської молоді, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації. Реалізація мети базової середньої освіти в Новій

українській школі ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як формування культури здорового способу життя учня, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту [2, с. 2]. З огляду на це, важливим результатом базової середньої освіти, визначеним на основі компетентнісного підходу, стає формування в учнів компетентності, пов'язаної з ідеями добробуту та здорового способу життя.

Актуальність концептуального дослідження визначається нами необхідністю пояснення та прогнозування за допомогою компетентнісного методологічного підходу до формування компетентності учнів із здорового життя. Формування компетентності зі здорового життя визначається системою ідей, побудов і принципів, які пояснюють організоване певним чином становлення особистості учня, а також прогнозують у часі певні його особистісні зміни.

Наукова новизна обґрунтовуваного нами підходу до формування в учнів компетентності здорового життя полягає у поясненні та прогнозуванні цього процесу шляхом систематизації методів трудового навчання для формування здорового способу життя особистості учня.

Розвиток компетентності здорового життя учнів основної школи нами здійснено на трьох поступово ускладнюваних рівнях: навчання школярів розумінню особливостей безпечної організації життєвого середовища для власного здоров'я; розвиток в учнів розуміння та формування ціннісних ставлень до здоров'я, дотримуючись здорового способу життя, протидією шкідливим звичкам; трудове навчання через активні вчинки у пропаганді та застосуванні практичного досвіду здорового життя.

Учнів 5-9 класів програма трудового навчання [5, с. 7] орієнтує, за наскрізною змістовою лінією «Здоров'я і безпека», на формування особистості учня як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, здатного дотримуватися здорового способу життя і формувати безпечне життєве середовище.

Навчання школярів розумінню особливостей безпечної організації життєвого середовища для власного здоров'я нами здійснювалося на засадах *компетентнісного підходу*, спрямованого на формування ключових (найсуттєвіших для подальшого формування ціннісних орієнтацій знань і вмінь) компетенцій із здорового життя [3].

Формування особистості учнів як фізично повноцінних членів суспільства забезпечує метод П. Іванова «*Заняття на свіжому повітрі*», спрямований на зміцнення організму, нормалізацію нервової системи,

укріплення пам'яті та уваги [4]. На заняттях на свіжому повітрі, як об'єкти проектно-технологічної діяльності учнів, можна виділити вирощування квітів на подвір'ї, догляд за садом школи, прикріплення до дерев виготовлених учнями годівничок для птахів.

Формуванню особистості учня, як компетентного і соціально здорового члена суспільства, сприяє застосування на уроках трудового навчання *методу ігор та ігротерапії* [1]. На уроках трудового навчання можливе використання різноманітних ігор, наприклад «Мікрофон»: учні по черзі називають правильні, на їх думку, відповіді на питання в умовний мікрофон. Учасники гри беруться за руки й утворюють коло. Вони вимовляють слова: «Раз! Два! Три! (тричі) розмічальний інструмент назви!». Після цих слів розпочинають по черзі називати назви інструментів. Якщо хтось промовчить більше 3 с, то він вибуває з гри. Гра зі словами: «Раз! Два! Три! Види деревини (види пиломатеріалів, інструментів) назви!» триває, доки не залишиться мінімальна кількість учасників.

Під час гри «Я — пиломатеріал»: Учасники гри утворюють велике коло. Один гравець тримає в руках обруч і розпочинає гру словами: «Я — фанера, виготовлена зі...». Зробивши паузу, гравець направляє уважний мікрофон до якогось з учасників гри. Той, хто його отримав, повинен закінчити фразу: «...шпону». Відповівши, він називає інший вид пиломатеріалу і направляє мікрофон за колом. Учасник, який не може відповісти, отримує «як покарання» два будь-яких додаткових уточнюючих запитання. Якщо він знову не відповість, то вибуває з гри. Спостереження вчителя за грою учнів дає змогу краще зрозуміти сформованість здорового реагування на життєві ситуації, які вимагають швидкого прийняття невідкладних рішень.

На відновлення сили, здоров'я, гармонії відчуттів школярів нами був спрямований *метод кольоротерапії*, впливаючи на процеси збудження або заспокоєння організму, для якого кожний колір і його відтінки мають певне смислове значення. На уроці з трудового навчання кольори можна використовувати, наприклад під час гри «Так чи ні». Вчитель задає дітям питання, а вони повинні кольоровим папірцем відповісти вірною є відповідь їхнього товариша, чи ні: синій – так, а червоний – ні. Або для усвідомлення важливості правильної організації праці учня на уроці, його робоче місце можна розділяти на зони: червона зона – це ліва частина стола, де розміщують мало використовувані інструменти, жовта зона – права частина стола, де кладуть інструменти якими користуються найчастіше, а зелена зона – це центр робочої поверхні, тобто робоча зона.

Отже, на засадах компетентісного підходу нами розроблено систему методів формування компетентності зі здорового життя учнів основної школи на уроках трудового навчання, спрямованих на навчання школярів розумінню особливостей безпечної організації життєвого середовища для власного здоров'я: метод П. Іванова «Заняття на свіжому повітрі», ігри, ігротерапія та кольоротерапія.

Список використаних джерел

1. Давиденко О. М. Використання ігор на уроках трудового навчання. URL: <https://pirschool6.klasna.com/uk/site/davidenko-om.html> (дата звернення: 01.09.2023).
2. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-rovnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 15.08.2023).
3. Коберник О.М. Компетентнісний підхід в технологічній освіті. *Проблеми трудової і професійної підготовки*: зб. наук. пр. Слов'янськ: СДПУ, 2008. Вип. 12. С. 9–16.
4. Система оздоровлення Порфи́рія Іванова «Детка». URL: http://kzdnz75ktkmr.blogspot.com/p/blog-page_558.html (дата звернення: 01.09.2023).
5. Трудове навчання. 5-9 класи: практ. посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; упоряд. С. М. Дятленко; за заг. ред. А. І. Терещука. Харків: Ранок, 2017. 128 с.

ФОРМУВАННЯ СПОЖИВЧИХ ЗНАТЬ В УЧНІВ ПРИ ВИВЧЕННІ РОЗДІЛУ «ТЕХНОЛОГІЯ ПОБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА САМООБСЛУГОВУВАННЯ»

Рись О.О.

аспірантка кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

В умовах сучасного світу перед освітою встоїть важливе завдання – підготувати молодь до самостійного життя та діяльності. І практично на перший план виходить вміння бути самозарадним у побуті, володіти основами споживчих знань.